

Instemmingsrecht in beoogde nieuwe franchisewet is slechte ontwikkeling

Timo Jansen en Anne Spaargaren zijn advocaat bij Lexence.

Gaat er instemmingsrecht komen voor franchise-nemers bij tussentijdse aanpassingen in een franchiseformule? Daarover buigt de Raad van State zich op dit moment, na ontvangst van een wetsvoorstel met deze strekking van staatssecretaris Mona Keijzer van Economische Zaken en minister Dekker voor Rechtsbescherming.

Hoewel het wetsvoorstel pas openbaar wordt bij indiening in de Tweede Kamer, blijkt uit het begeleidende nieuwsbericht dat het wetsvoorstel beoogt evenwichtige franchiseverhoudingen te bevorderen door onder meer tussentijdse wijziging van franchiseovereenkomsten en het overleg tussen franchisegever en franchisenemer te regelen.

Uit het voorontwerp, dat in januari dit jaar in consultatie werd gebracht, is gebleken dat de beoogde regeling een instemmingsrecht van franchisenemers introduceert. Die toestemming kan van de individuele franchisenemer worden verkregen of door goedkeuring van een eventuele franchisevereniging. Ondanks zeer kritische geluiden volgt uit het consultatieverslag dat het instemmingsrecht (enigszins gewijzigd) is gehandhaafd in het wetsvoorstel dat sinds juli bij de Raad van State ligt.

Met het instemmingsrecht wordt de uitsluitende zeggenschap die een franchisegever heeft over materiële wijzigingen van de franchiseformule, omgezet in gezamenlijke zeggenschap van franchisegever en franchisenemer(s). In feite worden franchiseformules hiermee zo onteigend. De wijze waarop men zonder inmenging van derden over zijn eigen goederen kan beschikken is immers het wezenskenmerk van eigendom.

Deze 'onteigening' doorbreekt de eigendomsstructuur die aan het economisch succes van franchise als bedrijfsmodel ten grondslag ligt. Franchise betreft een samenwerking tussen economisch en juridisch zelfstandige ondernemingen, waarbij formuleontwikkeling en -onderhoud in het domein van de franchisegever liggen en lokale marktwerking met gebruikmaking van die formule, het prerogatief van de franchisenemers is. Die structuur stimuleert zowel franchisegever als franchisenemer om hun operatie te optimaliseren en zo winsten te maximaliseren. De inspanningen van de franchisegever strekken mede ten nut van de franchisenemer, en vice versa.

ONTMOEDIGING

Franchising als vorm van samenwerking heeft de Nederlandse economie bepaald

Snelle aanpassingen van de formule zullen tot het verleden behoren, en dat is een doodvonnis

FOTO: ISTOCK

geen windeieren gelegd. De Nederlandse sector kent circa achthonderd franchiseformules met ruim dertigduizend franchisevestigingen, waarmee een jaarlijkse omzet van ruim €30 mrd en 325.000 arbeidsplaatsen zijn gemoeid. Invoering van een instemmingsrecht draagt niet bij aan de bestendiging van het succes van franchise als bedrijfsmodel, integendeel.

Invoering zal naar verwachting investeringen van franchisegevers in formuleontwikkeling en -onderhoud ontmoedigen. Wezenlijke investeringen in de formule leiden immers veelal tot wezenlijke wijzigingen van de formule, die voorafgaande instemming van de franchisenemer(s) zouden vereisen.

Economisch rationeel handelend, zal instemming slechts worden gegeven indien deze op korte termijn verbetering van de positie van franchisenemer(s) leidt. Op deze wijze zullen franchisenemer(s) het instemmingsrecht benutten om een deel van het rendement op de investering van de franchisegevers in de formulewijziging naar zich toe te trekken.

Specifieke investeringen in de formule worden zo ontmoedigd. Ze zouden im-

mers minder, of wellicht niet renderen in vergelijking met de situatie waarin de franchisegever uitsluitende zeggenschap over zijn formule heeft.

Daarnaast leidt de noodzaak tot het verkrijgen van instemming ertoe dat snelle aanpassingen van de franchiseformule tot het verleden zullen behoren. In het huidige economisch tijdsgewricht is dat bijna een doodvonnis.

IRRATIONEEL

Los van genoemde effecten op het micro-niveau van individuele franchisenetwerken, verwachten wij dat de doorbreking van de bestaande zeggenschapsstructuren binnen franchise op macroniveau tot een afname van het aantal franchisevestigingen in Nederland zal leiden. En daarmee ook tot een afname van werkgelegenheid. Invoering zou dus economisch irrationeel zijn.

Onze verwachting en hoop is dan ook dat de Raad van State het wetsvoorstel franchisewet streng toetst op de beleidsmatige consequenties. Voor de bestendiging van het succes van de sector zou de Raad van State de minister moeten adviseren het wetsvoorstel niet (ongewijzigd) in te dienen.